

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยนำมาสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพล และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปรับปรุงพัฒนาในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย โดยมีสมมติฐานการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปัจจัยภายในนโยบาย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย การกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน ทรัพยากรของนโยบาย สมรรถนะขององค์กร ภาวะผู้นำและความร่วมมือ และการติดตามและประเมินผลนโยบาย และปัจจัยภายนอกนโยบาย ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ด้านการเป็นแหล่งเงินทุน ด้านการจัดการแหล่งเงินทุนและประสานงาน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านการสนับสนุนการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองและด้านการสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยศึกษาจากประชากร การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มประชากร เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและระดับอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 223 คน กลุ่มที่ 2 ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 44,705 คน กลุ่มที่ 3 ผู้กู้เงินกองทุนที่ประสบผลสำเร็จจำนวน 10 คนและผู้กู้เงินกองทุนที่ไม่ประสบความสำเร็จจำนวน 10 คน รวมเป็นจำนวน 20 คน มีกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 คณะอนุกรรมการระดับจังหวัดและอำเภอ โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งเป็นคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด 5 คน และ ระดับอำเภอ 5 คน จำนวนทั้งหมด 10 คน ประกอบด้วย ประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน กรรมการ 2 คน และ เลขานุการ 1 คน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 จำนวนหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane.

(1973 : 727) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน โดยทำการสุ่มแบบตามชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3 ผู้กู้เงินกองทุนที่ประสบความสำเร็จ 10 คนและ

ผู้กู้เงินกองทุนที่ไม่ประสบความสำเร็จ 10 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

ส่วนลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ส่วนประกอบของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามมี 5 ตอน เพื่อให้ได้ข้อมูลวิเคราะห์ขั้นที่ 1 วิจัยเชิงปริมาณ แล้วหลังจากนั้น ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ประสบความสำเร็จและผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จจากการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกำหนดแนวทางไว้ (Interview Guide) และทำการยืนยันผลการวิจัยอีกครั้ง โดยการการจัดเวที เพื่อดำเนินการระดมความคิด (Focus Group) จากคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า

1.1 ปัจจัยภายใน โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายและด้านการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านภาวะผู้นำและความร่วมมือ รองลงมาคือ ด้านการติดตามและประเมินผลนโยบายและด้านสมรรถนะขององค์กร

1.2 ปัจจัยภายนอก โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง จำนวน 2 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสังคม และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการเมือง

1.3 การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า มีความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการเป็นแหล่งเงินทุน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง และด้านการสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ข้อเสนอแนะพัฒนาในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย จากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ควรปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงให้เหลือร้อยละ 3 – 4 บาท มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้เท่ากันทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงให้เหลือร้อยละ 3 – 4 บาท มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้เท่ากันทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ มีการแนะนำให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้รู้ถึงวัตถุประสงค์ของการใช้เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้าน มีกำหนดระเบียบและกฎเกณฑ์ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ให้มีความชัดเจนและรัดกุมให้มากกว่าเดิม มีการเพิ่มจำนวนเงินกู้ให้มีจำนวนมากขึ้นให้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกผู้กู้ มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรจัดสรรเงินกู้ให้กับสมาชิกผู้กู้อย่างยุติธรรม และรัฐบาลควรดำเนินการตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ตลอดไปทุกรัฐบาล

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ

2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ในกลุ่มของผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย ตัวแปรด้านการติดตามและประเมินผลนโยบาย มีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือ ตัวแปรด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน และตัวแปรด้านสมรรถนะขององค์การ นอกจากนี้ตัวแปรอื่น ๆ ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสิ้น และพบ 1 ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ คือ ตัวแปรด้านการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลของการวิเคราะห์การถดถอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ตัวแปรปัจจัยภายในนโยบาย และปัจจัยภายนอกนโยบายที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ ทั้ง 9 ตัว สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติโดยรวมของผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย ได้

ร้อยละ 59.0 มีค่า $R^2 = .590$ และมีค่าของ F เท่ากับ 61.837 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีตัวแปรที่สำคัญที่เข้าสู่สมการ 5 ตัวแปรและมีความสัมพันธ์เชิงบวก

3. ผลสรุปการสัมภาษณ์ผู้กู้เงินกองทุนที่ประสบความสำเร็จและผู้กู้เงินกองทุนที่ไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อยืนยันรูปแบบปัจจัยที่พบนำมาสรุปผลได้ดังต่อไปนี้ ปัญหาจากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน พบว่า จำนวนเงินที่ได้รับจากการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ คณะกรรมการหมู่บ้านจัดสรรให้สมาชิกแต่ละคนไม่เท่ากัน เนื่องจากมีจำนวนสมาชิกที่ยื่นขอผู้เงินเป็นจำนวนมาก แต่จำนวนเงินกองทุนหมู่บ้านที่สามารถให้ผู้กู้ยืมมีจำนวนเท่าเดิม โดยมีการพิจารณาความน่าเชื่อถือในการประกอบอาชีพและความสามารถในการส่งเงินคืนกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกผู้กู้ยืมเงินที่จะต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ ซึ่งแนวทางในการนำเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านไปใช้พบว่า ใช้เป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ ในการประกอบกิจการส่วนตัว หมุนเวียนเป็นทุนสำรองจ่ายในครอบครัว และปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จจากการใช้เงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านพบว่า ผู้กู้มีวินัยในการใช้เงิน มีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่อการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน มีการแบ่งแยกเงิน สำหรับการใช้จ่ายในครอบครัว การส่งคืนเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านและการนำเงินไปลงทุนในวันต่อไป พร้อมทั้งมีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เป็นประจำทุกเดือน รวมถึงรู้จักการเก็บสะสมเงิน ใช้ชีวิตแบบอยู่อย่างพอเพียง ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่สามารถผลิตเองได้ให้มากที่สุด

โดยมีข้อเสนอแนะต่อกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ควรปรับลดอัตราดอกเบี้ยการกู้ยืมลงให้เหลือในอัตราร้อยละ 3 ถึง 4 บาทต่อปี และให้มีอัตราเท่ากันทุกหมู่บ้าน ควรปรับปรุงการให้บริการให้มีรูปแบบเหมือนธนาคาร มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้บริการฝากหรือถอนเงินกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยจัดให้มีสถานที่สาธารณะเป็นสถานที่สำหรับดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และดำเนินงานภายใต้การบริหารงานจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ รัฐบาลควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่มาดูแลและทำความเข้าใจในการปรับทัศนคติของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับการคืนเงินกองทุนหมู่บ้าน

4. สรุปผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อยืนยันผลการวิจัยจากคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

4.1 ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ คือ สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนมีเงินหมุนเวียนในการประกอบอาชีพและใช้จ่ายในครอบครัว มีการนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และยังมีความเข้าใจ

ว่า เมื่อซื้อมแล้วทำไมต้องส่งใช้คืนกองทุน ในเมื่อว่าเป็นเงินของนักการเมืองไม่ใช่เงินของรัฐบาล นอกจากนี้เงินกองทุนหมู่บ้านยัง ก่อให้เกิดกลุ่มสวัสดิการในหมู่บ้านหรือชุมชน จากการจัดสรรผลกำไรของกองทุนให้แก่สมาชิกผู้กู้

4.2 ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ คือ มีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงาน และจัดหาเงินทุนสำหรับกองทุน แต่ความเป็นนิติบุคคลของกองทุน ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทเพียงการติดตามดูแล ให้คำปรึกษา การบริหารงานเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน หากคณะกรรมการกองทุนบริหารงานบริหารงานผิดพลาดก่อให้เกิดความเสียหายแก่กองทุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ไม่สามารถเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาลงได้ อย่างเต็มที่เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของการเป็นนิติบุคคลของกองทุน

4.3 ด้านสมรรถนะขององค์กร มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ คือ มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของหน่วยงานแต่ละระดับพร้อมกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ทำให้มีประสิทธิภาพในการติดต่อประสานงานของกองทุนในระดับต่างๆ แต่ไม่มีการประชุมอย่างต่อเนื่อง ขาดการประสานภายในคณะกรรมการ ส่งผลให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบางแห่งไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดความรู้ ความสามารถ บางแห่งมีการทุจริต ไม่โปร่งใส ส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชน ทำให้มีผลต่อการกระจายเงินทุนเป็นไปโดยไม่ทั่วถึงและส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.4 ด้านระบบติดตามและประเมินผลนโยบาย มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ คือ มีการกำหนดระบบการติดตามและประเมินผลโดยใช้ระเบียบ หนังสือสั่งการที่มีความชัดเจนในเรื่องของการกำกับ ติดตามและประเมินผลของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อมีการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามระเบียบก็จะใช้วิธีการประนีประนอม การไกล่เกลี่ยแทนการบังคับฟ้องคดี ผลจากการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกิดภาวะหนี้ลูกโซ่ ขึ้นในกลุ่มของผู้กู้เงิน เพียงเพราะการกู้ยืมเงินเพื่อรักษาสีพริตตัวเองโดยไม่มีการวางแผนการใช้เงินเมื่อครบกำหนดที่ต้องส่งคืนกองทุนแล้วไม่มีเงินส่งคืนก็จำเป็นต้องกู้เงินจากนายทุนนอกระบบมาส่งคืนกองทุน การติดตามและประเมินผลนโยบายเกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้าน ยังขาดการติดตามและประเมินผลอย่างแท้จริง เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่จดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งการบริหารจัดการต่างๆ ย่อมเป็นไปตามที่ระเบียบของกองทุนที่กำหนดไว้

4.5 ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้าน คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับภาวะธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจ เช่น ภาวะภัยแล้ง หรือภาวะน้ำท่วม ก็จะส่งผลทำให้การส่งคืนเงินกองทุนของสมาชิกผู้กู้ได้รับผลกระทบไปด้วย และการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ส่งผลต่อเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านหรือชุมชน เพราะเมื่อเงินกู้กองทุนออกก็จะไปกระตุ้นการใช้จ่ายของผู้กู้ให้เกิดการหมุนเวียนเงินในชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้ สภาพปัญหาภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อสมาชิกกองทุนที่ไม่สามารถคืนเงินที่กู้ไปได้ เกิดการกู้หนี้ยืมสินเงินนอกระบบหรือจนกระทั่งเป็นเหตุให้เกิดความล้มเหลวภายในกองทุนเนื่องจากไม่สามารถบริหารจัดการเงินได้ ไม่มีการจัดสรรผลกำไร ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน เศรษฐกิจและสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา การนำ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาผู้กู้กองทุนในจังหวัดหนองคาย สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ปัจจัยภายในนโยบาย ประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน ด้านทรัพยากรของนโยบาย ด้านสมรรถนะขององค์กร ด้านภาวะผู้นำและความร่วมมือ และด้านระบบติดตามและประเมินผลนโยบาย และปัจจัยภายนอกนโยบาย ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม มีความสัมพันธ์กับต่อตัวแปรตาม การนำ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไปปฏิบัติจังหวัดหนองคาย 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเป็นแหล่งเงินทุน ด้านการหาแหล่งเงินทุนและประสานงาน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านการสนับสนุนการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพตนเองและด้านการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในนโยบาย ที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ระดับสูงหรือมีนัยสำคัญสูงสุด 4 ด้าน คือ ด้านระบบติดตามและประเมินผลนโยบาย ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ด้านการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน และด้านสมรรถนะขององค์กร ส่วนปัจจัยภายนอกนโยบาย มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ระดับสูงหรือมีนัยสำคัญสูงสุด 1 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านระบบติดตามและประเมินผลนโยบาย ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ด้านการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน ด้านสมรรถนะขององค์การ และด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ระดับสูงหรือมีน้ำหนักสูงสุดในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติจังหวัดหนองคาย : กรณีศึกษาผู้กู้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้สำเร็จ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ระดับสูงหรือมีน้ำหนักสูงสุด 4 ด้าน คือ ด้านระบบติดตามและประเมินผลนโยบาย ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ด้านการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน และด้านสมรรถนะขององค์การ

1.1 ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผลนโยบายที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ระดับสูงหรือมีน้ำหนักสูงสุดในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย นั้น

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการติดตามและประเมินผลนโยบายที่มีความสำคัญต่อกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนสุดท้าย เพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการและวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ระบบ กลไก ขั้นตอนในการติดตามและประเมินผลนโยบาย จะมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ หากเรื่องนี้มีความจริง สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง มีขั้นตอนที่ติดตามและควบคุมกองทุนสามารถใช้ได้จริง และมีหลักที่ดีและถูกต้องก็จะนำไปสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ การเป็นแหล่งเงินทุน การจัดหาแหล่งเงินทุนและประสานงาน การส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง การสนับสนุนเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง และการสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งรายละเอียดและวิธีการมีจำนวนมากและเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายปัจจัย โดยเฉพาะหน่วยงานและบุคคล ตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดและประเทศ การติดตามและประเมินผลนโยบายจึงมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ

หากพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม จะพบว่ามีข้อเสนอให้กำหนดระบบการติดตามและประเมินผลการใช้ของทุนให้ชัดเจนและประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกได้รับรู้ เข้าใจ ทั้งคณะกรรมการผู้ติดตาม มาตรการ ระบบการ ใกล้เคียง ระเบียบกองทุน

ระบบรายงานการติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับความจำเป็นของระบบติดตามและประเมินผลนโยบาย หรือจากการสัมภาษณ์จะมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลควรมีเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในการจัดการเงินของกองทุน ส่วนของการ Focus group นั้นคณะอนุกรรมการสนับสนุนกองทุนระดับจังหวัดเห็นว่า ความชัดเจนของระบบการติดตามและประเมินผลที่มีระเบียบ มีหนังสือสั่งการทำให้สามารถกำกับ ติดตามผลของการดำเนินงานได้ ทางด้านคณะอนุกรรมการสนับสนุนกองทุนระดับอำเภอ มองว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการในการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ขาดการติดตามและประเมินผลอย่างแท้จริง ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายของผู้บริหารระดับสูงที่ไม่ให้ความสำคัญกับหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น พัฒนาชุมชน อีกอย่าง คือ ความเป็นนิติบุคคลของกองทุน ทำให้ระบบการติดตามและประเมินผลเป็นอุปสรรคจนอาจกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผลนโยบายที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ระดับสูงหรือมีน้ำหนักสูงสุดในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ :
กรณีศึกษาผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย

เรื่องนี้ Dunn. (1994 : 335-336) อธิบายไว้ว่า การติดตามผลนโยบายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์นโยบายในตัว ซึ่งทำหน้าที่สำคัญ คือ การสะท้อนกลับนโยบาย (Compliance) เพื่อติดตามดูว่าผู้บริหาร เจ้าหน้าที่หรือผู้มีส่วนได้เสียคนอื่น ปฏิบัติได้ตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดและขั้นตอนที่กำหนดไว้หรือไม่ ดำเนินการตรวจสอบ (Auditing) ช่วยตรวจสอบว่าทรัพยากรและบริการที่กำหนดไว้เป็น ไปตามจริงหรือไม่ การทำบัญชี (Accounting) และอธิบาย (Explanation) ส่วน Edwards and Sharkansky. (1978 : 293) ให้เหตุผลสนับสนุนเรื่องการติดตามผล ถือเป็นปัจจัยที่จำเป็นหรือสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ทราบว่า ได้มีการปฏิบัติงานจริงตามแผนจริงหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่อย่างไร และควรจะต้องหามาตรการในการแก้ไขอย่างไรและปรับปรุงวิธีการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ส่วน Hogwood. and Gunn. (1984 : 220-221) เห็นว่า การติดตามผลนโยบายมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ ต้องกำหนดรายละเอียดที่ติดตามผลไว้ตั้งแต่แรก โดยกำหนดมาตรฐานหรือตัวชี้วัดไว้ เพราะหากไม่มีรายละเอียดก็ไม่สามารถวัดความเบี่ยงเบนได้ ต่อมาการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อดูว่านโยบายบรรลุจุดมุ่งหมายเป็นวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ของนโยบายและสุดท้าย คือ การตัดสินใจว่าจะทำอะไร หากพบว่าผลการปฏิบัติงานเบี่ยงเบนไปจากที่คาดหวัง การติดตามผลจึงเป็นส่วนหนึ่งในการควบคุม

สอดคล้องกับกล้า ทองขาว (2534 : 324) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายแรงจูงใจเพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติไปปฏิบัติ คือ มาตรฐานการควบคุมประเมินและกระตุ้นส่งเสริม สอดคล้องกับกิตติ บุญนาค (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มไปปฏิบัติ กรณีศึกษาวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์ในเชิงธุรกิจ โรงแรมพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ นโยบายนำไปปฏิบัติสำเร็จ คือ มาตรฐานการควบคุม ประเมินผล และการกระตุ้น สอดคล้องกับ วชิรินทร์ สุทธิชัย (2555 : 211-218) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยภายในที่มีผลระดับค่อนข้างมาก คือ ปัจจัยและการติดตามการดำเนินงาน

1.2 ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ระดับสูงในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย นั้น

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการสำคัญของนโยบายหากนโยบายมีการกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายไว้ไม่ชัดเจน มีความซับซ้อน หลากหลายและกว้างๆ ไม่รัดกุมจะส่งผลต่อทิศทางของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเมื่อต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้ง 5 ด้าน คือ การเป็นแหล่งเงินทุน การจัดหาแหล่งเงินทุนและประสานงาน การส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง การสนับสนุนการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง การสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ด้าน มีความจำเป็นจะต้องมีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและมีการกำหนดมาตรฐานที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและใช้ได้จริง เป็นที่ยอมรับ

ยกตัวอย่าง การเป็นแหล่งเงินทุนที่จะนำไปเพื่อลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงานและรายได้ เป็นเงินทุนส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพแก่ประชาชนหรือประโยชน์ส่วนรวม อีกด้านคือสามารถช่วยให้เกิดการลดรายจ่าย ซึ่งหากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นจะมี 2 ด้าน คือ การเพิ่มหรือส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ มีอาชีพ มีสวัสดิการ และอีก ด้าน คือ เข้าไปช่วยลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้นโยบายจะต้องมีความชัดเจนที่สูง ทั้งเรื่องวัตถุประสงค์และมาตรฐาน

พิจารณาจากผู้ตอบแบบสอบถาม จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ ในตารางที่ 10 จะพบว่าปัจจัยด้าน

วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายมีความสัมพันธ์ระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.45) ซึ่งนโยบายจะต้องมีความชัดเจนในตัวเป้าหมายที่ต้องการและเป็นไปได้ในการใช้จริง เช่น มีเงินให้กู้ สร้างนำไปสร้างอาชีพได้ ทำให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ ซึ่งหากกำหนดไว้ไม่ชัดเจนหรือเป็นไปไม่ได้ จะส่งผลกระทบต่อทิศทางเป็นปัญหา เช่น ความรัดกุมของระเบียบ อัตราดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น วิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การมีบทลงโทษที่เด็ดขาดกรณีมีการทำผิด การจัดทำระบบรายงานที่จะชี้แจงให้กับสมาชิกกองทุน สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ที่เห็นว่า วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายควรชัดเจน เช่น ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านควรกำหนดให้แน่ชัด จำนวนเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยให้เท่ากันทุกหมู่บ้าน หรือส่งคืนถึงวัด หรืออื่นๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนก็จะส่งผลทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติสำเร็จได้ ส่วนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เรื่องของแหล่งเงินทุนชัดเจนทำให้มีทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพหรือใช้จ่าย มีระบบการโอนงบประมาณเพื่อบริหารจัดการดี ในทุก ๆ ด้าน จะส่งเสริมในทิศทางให้ประสบความสำเร็จ

ซึ่งเรื่องนี้มียูริ อูมานาธาชน (2549 : 218) เห็นว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ ก็คือ การแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบายไปใช้นั่นเอง ส่วน Meter and Horn. (1975 : 445 – 448) เห็นว่าเป็นการดำเนินการมุ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จ โดยตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ได้ตัดสินใจกระทำไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว เรื่องของมาตรฐานการนำนโยบายไปปฏิบัติเช่นเดียวกัน เรื่องนี้ Edwards and Sharkansky. (1978 : 293) 1 ใน 5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ มาตรฐานของระเบียบวิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

สอดคล้องกับกล้า ทองขาว (2534 : 324) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติไปปฏิบัติ คือ ความชัดเจนของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับกิตติ บุญนาค (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มไปปฏิบัติ กรณีศึกษาวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์ในเชิงธุรกิจ โรงแรมพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ นโยบายนำไปปฏิบัติสำเร็จ คือ ปัจจัยด้านเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ ศรัณย์ สุทธิวิทย์ (2550 : บทคัดย่อ) วิจัย การนำนโยบายสร้างที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาบ้านโครงการเอื้ออาทร ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ คือ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย กมลพร กัลยาณมิตร (2551 : 342-344) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายอยู่ดีมีสุขไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยวัตถุประสงค์ของนโยบายมีอิทธิพลในการนำนโยบายไปปฏิบัติ วชรินทร์ สุทธิชัย (2555 : 211-218) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัย

ราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยภายในที่มีผลระดับค่อนข้างมาก คือ ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของนโยบาย

1.3. ปัจจัยด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน ที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ระดับสูงในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการและกลไกการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นการกำหนดความรับผิดชอบ มีการมอบหมายงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และวิธีการที่กำหนดไว้ จึงมีความจำเป็นจะต้องง่ายและเอื้ออำนวยต่อความร่วมมือในการประสานงานต่างๆ เพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ตั้งแต่การเป็นแหล่งเงินทุน การจัดหาแหล่งเงินทุน การส่งเสริมและพัฒนา การสนับสนุนการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง การสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม หากพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม จะพบว่า การกำหนดการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านควรจัดทำเป็นขั้นตอน เป็นลำดับชัดเจน โครงสร้างการบริหารงาน การกำหนดอำนาจหน้าที่ การวางระบบร่วมมือกันระหว่างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุน ซึ่งภารกิจและการมอบหมายงานที่ได้กำหนดไว้ถูกต้อง เหมาะสม ชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ซึ่งเรื่องนี้ในการสัมภาษณ์พบว่า ประเด็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรมีการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงานให้ชัดเจนและมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้ชัดเจน เช่น จำนวนเงินกองทุนที่จะให้สมาชิกกู้เงิน การชี้แจงการเงิน การใช้เงินกองทุนที่สามารถเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ คณะกรรมการแต่ละระดับ ไม่ทับซ้อนกัน และที่สำคัญมาๆ คือ อัตราดอกเบี้ยและระบบการคืนกองทุนที่ชัดเจนและมีผู้รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เห็นว่า การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลที่จะนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ หรือหากพิจารณาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดจะเห็นไปในทิศทางบวกที่ชี้ให้เห็นว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำเร็จอยู่ในระดับสูงที่เกิดจากการกำหนดภารกิจและมอบหมายงานที่ดี เช่น การกำหนดหน่วยงาน องค์กรของรัฐกำกับดูแลและจัดหาเงินทุนได้ชัดเจน การกำกับดูแลการเบิกจ่ายเงิน การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการทุกระดับ การสร้างเครือข่ายเพื่อเป็นที่เล็งในการบริหารงาน การจัดสรรงบประมาณแต่ละช่วงหรือระยะ การกำหนด

โครงสร้างการบริหารงานพร้อมกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการติดต่อประสานงาน มีระบบติดตามและประเมินผลนโยบาย เอาไว้ เป็นต้น

ปัจจุบันการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นจะต้องมีการวางแผนรองรับ ซึ่งจะต้องแปลงนโยบายจากนโยบายไปสู่แผน โครงการและโครงการงาน (ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์, 2541 : 69) การบริหารนโยบายที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมองค์กร ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล และกลุ่มบุคคล (จุมพล หนิมพานิช, 2547 : 140) Edwards and Sharkansky. (1978 : 293) 1 ใน 5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ทรัพยากรและอำนาจในการจัดสรรหรือแบ่งปันทรัพยากร อันได้แก่ อัตรากำลังและความรู้ความสามารถของบุคลากร อำนาจในการสั่งการที่จะต้องมอบให้กับผู้ที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ส่วน Sabatier and Mazmanian. (1980 : 541 -553) ได้วิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติที่สามารถชี้วัดว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดนโยบายไว้ คือ ความสามารถของนโยบายที่ช่วยกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่กำหนดไว้ ส่วนเอลมอร์ (Elmore, 1997 : 313 – 314) ได้กำหนดตัวแบบการจัดการระบบ (System Management Model) ว่ามีปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ คือ มีแผนการจัดการที่จัดสรรงานและมาตรฐานการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานย่อย มีวิธีวัดผลงานของหน่วยงานย่อยอย่างมีภววิสัย ตัวแบบด้านการพัฒนาองค์กร (Organizational Development Model) มีฐานคิดที่สำคัญ คือ การจัดโครงสร้างให้คนมีส่วนร่วมและผูกพันกับองค์กร

สอดคล้องกับกล้า ทองขาว (2534 : 324) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายธรรมาภิบาลเพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติไปปฏิบัติ คือ ความชัดเจนของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การมอบหมายงานและภารกิจที่ดี และมาตรฐานการควบคุมประเมินและกระตุ้นส่งเสริมให้สามารถนำไปปฏิบัติตามได้ สอดคล้องกับกิตติ บุญนาค (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มไปปฏิบัติ กรณีศึกษาวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์ในเชิงธุรกิจ โรงแรม พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ นโยบายนำไปปฏิบัติสำเร็จ คือ ปัจจัยด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน กมลพร กัลยาณมิตร (2551 : 342-344) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายอยู่ดีมีสุขไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยขั้นตอนการดำเนินงาน ระบบกลไกสนับสนุนมีส่วนสำคัญในการสร้างความสำเร็จให้กับนโยบาย

1.4. ปัจจัยด้านสมรรถนะองค์กรที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ระดับสูงในการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมรรถนะขององค์การเป็นส่วนสำคัญที่สะท้อนถึงศักยภาพขององค์การที่จะนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ ซึ่งปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์การนี้จะเน้นไปที่หน่วยงานที่กำหนดนโยบาย คือ รัฐบาล คณะรัฐมนตรี สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตลอดจนโครงสร้างและการเชื่อมโยงหน่วยงานทุกระดับอย่างชัดเจน รวมถึงมีระบบข้อมูลข่าวสารที่สามารถสนับสนุนงานให้สำเร็จ การติดต่อสื่อสารและช่องทางการประสานงาน ระบบและขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่รัฐบาลจนถึงสมาชิกกองทุน ซึ่งต้องอาศัยองค์การที่มีสมรรถนะที่สูง โดยเฉพาะการยอมรับนโยบายเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของงานตนเองหรืองานประจำที่ปฏิบัติอยู่ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นว่า ควรมีการแสดงโครงสร้างการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านให้ชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ ทำเป็นระบบ มีทรัพยากรของนโยบายให้เพียงพอ เช่น จำนวนเงินกู้ ความรวดเร็ว ถูกต้องและยุติธรรมในการจัดสรรงบประมาณ ความพร้อมของเจ้าหน้าที่รัฐที่คอยแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโดยตรง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือ นโยบายจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยสมรรถนะขององค์การ หรือหากวิเคราะห์ถึงความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด จะพบว่า อิทธิพลที่จะต้องกำหนดโครงสร้างการบริหารงานแต่ละระดับ พร้อมกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนจะทำให้มีประสิทธิภาพในการติดต่อประสานงานของกองทุนในระดับต่างๆ เป็นการส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบาย เหตุผลดังกล่าวสนับสนุนโดย คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอที่เห็นว่า หากไม่มีการประชุม ขาดการประสานงานภายใน หรือคณะกรรมการบางแห่งไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดความรู้ความสามารถ อาจนำไปสู่การไม่ประสานงาน ทุจริต ไม่โปร่งใส ทำให้มีผลต่อการกระจายเงินทุนไม่ทั่วถึงหรือสุดท้ายส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จุมพล หนิมพานิช (2547 : 147) ให้ความหมายของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติว่า ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่มบุคคล สมรรถนะและความร่วมมือของพนักงาน ภาครัฐและภาคเอกชน มยุรี อนุมานราชชน (2549 : 218) มีการออกแบบองค์การ William. (1979 : 531-567) เห็นว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรในเรื่องบุคลากร การบริหารงาน และกำหนดรูปแบบขององค์การและการบริหารงาน Edwards and Sharkansky. (1978 : 293) เห็นว่าปัจจัยทรัพยากรและอำนาจในการจัดสรรหรือแบ่งปันทรัพยากร ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ จะมี

ผลกระทบต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ส่วนตัวแบบของ Meter and Hom. (1975 : 462) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายและสมรรถนะในการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงได้กำหนดปัจจัยที่ได้รับการพิสูจน์ในเชิงประจักษ์ ในปัจจัยทรัพยากร ทั้งทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และงบประมาณ ปัจจัยการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมการนำนโยบายไปปฏิบัติ และลักษณะขององค์การในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ที่มีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อความสำเร็จและล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ 1) จำนวนบุคลากรและความสามารถของบุคลากรในหน่วยงาน 2) ระดับการควบคุมตามลำดับชั้นบังคับบัญชา หน่วยงานย่อยต่างๆ ภายในหน่วยงานที่รับผิดชอบ 3) ทรัพยากรทางการเงินของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น การสนับสนุนที่ได้รับจากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ 4) ความสำคัญของหน่วยงานที่รับผิดชอบ 5) ระดับการสื่อสารแบบเปิด เสรีระหว่างบุคลากรระดับเดียวกันและต่างระดับ และ 6) สายสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ และปัจจัยความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติ ส่วน Elmore. (1997 : 313 – 314) ได้กำหนดตัวแบบการพัฒนาองค์การ (Organization Development Model) ในเรื่องสมรรถนะของการนำนโยบายไปปฏิบัติเริ่มจากระดับล่างในองค์การ Goggin. *et. al.* (1990 : 32) ให้ความสำคัญกับปัจจัยสมรรถนะของรัฐ ซึ่งเป็นการลงมือปฏิบัติจริง หรือ ความสามารถของสถาบันที่นำนโยบายไปปฏิบัติอันเป็นผลมาจากลักษณะต่าง ๆ ของหน่วยงานนั่นเอง

สอดคล้องกับอาคม ใจแก้ว (2533 : 233) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านลักษณะองค์การ ได้แก่ การประสานงาน และการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับเหนือ ปัจจัยด้านลักษณะข้าราชการ ได้แก่ ความรู้ความสามารถ ความตั้งใจจริงในการปรับตัว ปัจจัยทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ และจำนวนทีมงานหรือบุคลากร และปัจจัยการใช้ข้อมูลและกระบวนการติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับกล้า ทองขาว (2534 : 324) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติไปปฏิบัติ คือ ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน องค์การที่รับผิดชอบ ความเข้าใจในขั้นตอนวิธีการทำงาน หน่วยงานที่มีศักยภาพที่เข้มแข็ง เจ้าหน้าที่ที่ฝึกนักกำลัง และการปฏิบัติงานที่เอาจริงเอาจัง สอดคล้องกับกิตติ บุญนาค (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มไปปฏิบัติ กรณีศึกษาวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์ในเชิงธุรกิจ โรงแรม พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ นโยบายนำไปปฏิบัติสำเร็จ คือ สมรรถนะของหน่วยงานปฏิบัติ ประกอบด้วย ความพร้อมทางด้านบุคลากร ในแง่ของความรู้

ความสามารถ จำนวนผู้ปฏิบัติที่มากพอ ความพร้อมทางด้านงบประมาณ เงินทุนและระเบียบข้อบังคับที่มีความเหมาะสม ตลอดจนความพร้อมทางด้านอุปกรณ์และวัสดุต่างๆ ที่จะต้องใช้ในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับวัชรินทร์ สุทธิชัย (2555 : 211-218) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยภายในด้านสมรรถนะขององค์กรมีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2. ปัจจัยภายนอกนโยบายที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ระดับสูงหรือมีน้ำหนักสูงสุด 1 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ

ทั้งนี้เป็นเพราะ เศรษฐกิจเป็นเรื่องเกี่ยวกับรายได้รายรับของรัฐบาลและประชาชน ความเชื่อมั่นในรัฐบาล เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประชาชน ครอบครัว สังคมและประเทศ แหล่งทุนของนโยบาย คือ งบประมาณของประเทศชาติ และการที่ประชาชนจะกู้เงินเพื่อไปลงทุนนั้นก็ขึ้นอยู่กับสถานะทางเศรษฐกิจของคนนั้นๆ และครอบครัวเป็นหลักของบุคคลแต่ละบุคคล นอกจากนี้ เศรษฐกิจเป็นเรื่องของการผลิต ซึ่งการที่จะนำเงินไปลงทุนซึ่งเป็นเงินจำนวนไม่มากจะลงทุนได้ไม่มากนัก ส่วนใหญ่แล้วเป็นการนำไปลงทุนเพิ่มเติม อาทิ ผู้กู้เงินกองทุนที่ประสบความสำเร็จคนที่ 1 อาชีพปลูกข้าวโพด หรือผู้กู้เงินกองทุนที่ประสบความสำเร็จคนที่ 2 อาชีพปลูกพริก ซึ่งมีรายได้ประมาณ 100,000 ถึง 200,000 ต่อปี ก็จะนำเงินที่กู้ได้ไปใช้ในการลงทุน ซึ่งการจะลงทุนผลิตหรืออาชีพใหม่ๆ ที่มีการใช้งบประมาณมากจึงเป็นเรื่องขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจส่วนตัวและครอบครัวเป็นหลัก อีกเรื่องเศรษฐกิจเป็นเรื่องการจ้างงาน การขาย การบริโภค เป็นวัฏจักร หากบุคคลหนึ่งเกิดการว่างงาน มีความประสงค์จะกู้เงิน หรือเครดิตการกู้เงินไม่เพียงพอที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพิจารณาทำให้ไม่อนุมัติเงินกู้หรืออนุมัติไม่เท่ากัน คนที่มีฐานะและความเสี่ยงน้อยก็จะกู้ได้จำนวนมาก ใครที่มีฐานะเศรษฐกิจไม่ดีและความเสี่ยงมากก็จะกู้ได้น้อยจนไม่สามารถกู้ได้เลย เพราะคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเองก็ต้องพิจารณาตามหลักนี้ด้วย เนื่องจากเป็นเงื่อนไขอยู่ในพระราชบัญญัติสิ่งเหล่านี้จะกระทบต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยตรงและสำคัญมาก สิ่งสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพล เนื่องจากเศรษฐกิจเป็นแหล่งเงินแหล่งงบประมาณ หากเศรษฐกิจตกต่ำงบประมาณจัดเก็บได้น้อยก็จะกระทบต่อจัดสรรทุนกู้ยืม หรือรัฐบาลจะต้องกู้เงินจากแหล่งทุนเพื่อมาดำเนินการ เพราะงบประมาณเป็นหัวใจหลักในการผลักดันนโยบายมากที่สุด

ซึ่งหากพิจารณาจากตารางที่ 19 จะพบว่าปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านเศรษฐกิจจะมีระดับความสัมพันธ์ที่สูง ในเรื่องของสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศมีผลกับนโยบาย (ค่าเฉลี่ย 3.46) ระบบและกลไกทางเศรษฐกิจและการเงิน (ค่าเฉลี่ย 3.44) และการว่างงานหรือมีงานทำส่งผลต่อการดำเนินงานกองทุน (ค่าเฉลี่ย 3.44) หรือจากการสัมภาษณ์จะพบว่าประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจจะมีส่วนสำคัญมากที่จะทำให้ นโยบายสำเร็จ ตั้งแต่แหล่งเงินทุน การจัดสรรงบประมาณที่รวดเร็ว โปร่งใส จำนวนเงินที่กู้ยืม การหมุนเวียนของเงิน ค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น ค่าครองชีพ อาชีพที่ลงทุนก่อให้เกิดรายได้แน่นอนหรือไม่ การนำเงินลงทุนไปทำการค้าขายทำให้เกิดปัญหาขายไม่ได้ ขาดทุน และมีภาระค่าใช้จ่ายจากเศรษฐกิจไม่ค่อนคย

ซึ่งเรื่องปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติจังหวัดหนองคายนั้น คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดได้ Focus Group นั้น ได้สะท้อนถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยชี้ให้เห็นว่าปีใดที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับภาวะธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม จะส่งผลในการส่งเงินคืนกองทุนเพราะผู้กู้จะมีรายได้ลดลงหรือฐานะเศรษฐกิจส่วนตัวและครอบครัวจะไม่ดีจนกระทบต่อรายได้ที่เกิดขึ้น แต่สิ่งที่คิดคือ เมื่อมีเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านก็ส่งผลให้ฐานะเศรษฐกิจของหมู่บ้านดีไปด้วย ทำให้เป็นการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งและเกิดกระบวนการพึ่งพาตนเองภายในครอบครัวและหมู่บ้านได้ ส่วนทางด้านคณะอนุกรรมการระดับอำเภอ ให้ความเห็นไว้ว่า สภาพปัญหาภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อสมาชิกกองทุนที่ไม่สามารถคืนเงินที่กู้ไปได้ เกิดการกู้หนี้ยืมสินนอกระบบหรือจนกระทั่งเป็นเหตุให้เกิดความล้มเหลวภายในกองทุน เนื่องจากไม่สามารถบริหารจัดการเงินได้ ไม่มีการจัดสรรผลกำไรส่งผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างชัดเจน ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยภายนอกนโยบาย ด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติของจังหวัดหนองคาย

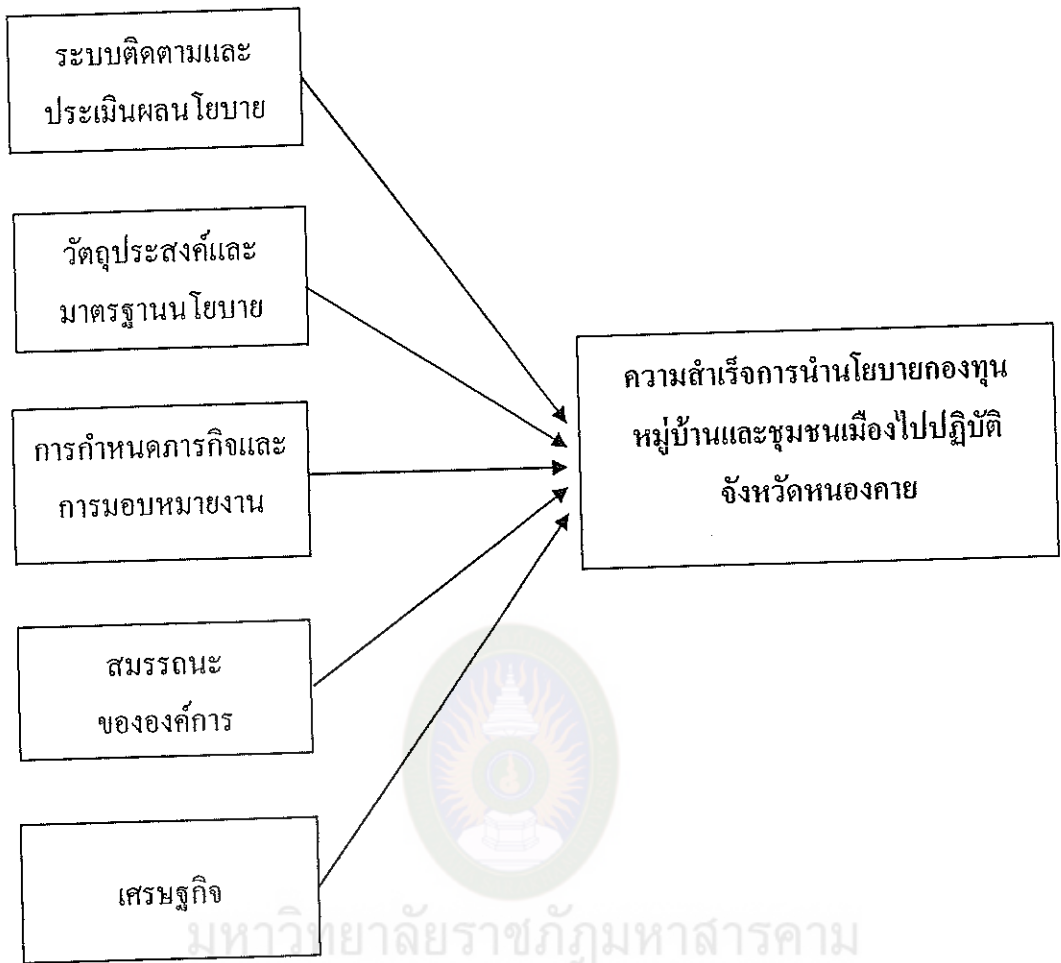
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจนี้ Meter and Horn. (1975 : 208) ถือเป็นปัจจัยเงื่อนไขสำคัญที่ควรพิจารณาถึงว่ามีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย ก็คือ ทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ในพื้นที่ที่นำนโยบายไปปฏิบัตินั้นมีเพียงพอหรือไม่ที่จะช่วยผลักดันให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบรรลุผล และการนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบต่ออะไรบ้างต่อสภาพเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ในเขตพื้นที่ดำเนินการนั้น Sabatier and Mazmanian. (1980 : 541 - 553) เห็นว่ากรอบการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องพิจารณาความซับซ้อนของนโยบายและ

ความหลากหลายของปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว สิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ การสร้างกรอบแนวคิด และการสำรวจความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมของบุคคลกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ

สอดคล้องกับวัชรินทร์ สุทธิชัย (2555 : 211-218) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยด้านความผันผวนทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยภายนอกเหนือการควบคุมมีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย นั้นประกอบด้วย 5 ปัจจัย โดยเป็นปัจจัยภายในนโยบาย 4 ด้าน คือ ด้านระบบติดตามและประเมินผลนโยบาย ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ด้านการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน และด้านสมรรถนะขององค์กร ตามลำดับ และปัจจัยภายนอกนโยบาย 1 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ซึ่งสามารถสร้างเป็นตัวแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย โดยเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักที่มีความสำคัญต่อผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังแผนภาพที่ 20

แผนภาพที่ 20 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ :
กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย มีข้อเสนอแนะเป็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา

พบว่ามียังอีก 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง คือ ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย และการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้งคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดระดับอำเภอและระดับหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 เิงปฏิบัติ

1) ต้องมีการประชาสัมพันธ์ อบรม สัมมนาและศึกษาดูงานให้กับ คณะกรรมการทุกระดับ สมาชิกกองทุนและเน้นที่ผู้กู้เงินกองทุน เพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งใน เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย ภารกิจและมอบหมายงานต่างๆ โดยกระทำอย่าง ต่อเนื่องเป็นประจำ จริงใจและมีเจ้าหน้าที่หรือ อาสาสมัครกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (อสม.กทพ.) ที่มีความรู้เรื่องการจัดการ บัญชี กฎหมายและสิ่งที่จะต้องทำเกี่ยวกับกองทุนเพื่อคอย ช่วยเหลือดูแลและประสานงานกองทุน

2) ต้องมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างภาวะผู้นำ กลยุทธ์ และความรู้เชิงวิชาการและเทคนิคเขียนให้กับสมาชิกผู้กู้เงินและคณะกรรมการกองทุน ระดับหมู่บ้านระหว่างกลุ่มด้วยกัน หมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จ สร้างแรงกระตุ้นให้เข้าใจ ในภารกิจและมอบหมายงานในแต่ละกระบวนการทุกขั้นตอนของกองทุน ให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกองทุนและยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ชีวิตทำงานและสำนึก ความรับผิดชอบต่อสาธารณะและประเทศชาติ

1.1.2 เิงนโยบาย

1) รัฐบาลจะต้องมีการพิจารณาทบทวนวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ นโยบาย มาตรฐานของนโยบาย ภารกิจและระบบการมอบหมายงาน โดยใช้กระบวนการ ศึกษาวิจัยและปรับให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงของงบประมาณและสถานการณ์ประเทศไทย เช่น วัตถุประสงค์การเป็นแหล่งเงินทุน ซึ่งรัฐบาลจะต้องคอยเป็นแหล่งทุนใหญ่และจัดสรร งบประมาณเพิ่มเติม ซึ่งกระทบต่อวัตถุประสงค์ข้อ 4 ที่ต้องการให้เกิดกระบวนการพึ่งพาตนเอง และข้อ 5 ที่ต้องการความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ แต่การเป็นแหล่งทุนหรือจัดสรรงบประมาณให้ จากรัฐฝ่ายเดียวจะแย้งกับวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกองทุน

2) รัฐบาลหรือสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ต้อง จัดทำคู่มือกองทุน วารสาร เอกสาร หรือช่องทีวี (Cable TV Channel) สำหรับนโยบายกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองเฉพาะหรือรวมกับช่องทีวีใดทีวีหนึ่ง เช่น กระทรวงมหาดไทย เพื่อ ประชาสัมพันธ์และกระจายข้อมูลให้ทั่วถึงและถูกต้อง

1.2 วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย มีปัจจัยที่สำคัญเข้าสู่สมการ 5 ปัจจัย โดยเป็นปัจจัยภายในนโยบาย 4 ปัจจัยและปัจจัยภายนอกนโยบาย 1 ปัจจัย ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกทั้งสิ้น หมายถึง หากมีการส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยจะทำให้การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จสูงขึ้น ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ 5 ปัจจัย ดังนี้

1.2.1 ส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยภายในนโยบาย 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยระบบติดตามและประเมินผลนโยบาย ปัจจัยวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ปัจจัยการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน และปัจจัยสมรรถนะขององค์การ

1) เจริญปฏิบัติ

1.1) ต้องมีการปรับปรุงระบบติดตามและประเมินผลนโยบายให้มีความชัดเจน มีกลไกที่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การควบคุมและการประเมินผลที่คำนึงถึงหลักการและสภาพแวดล้อมแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะระบบการตรวจสอบ ติดตาม ควบคุม ประเมินผลนโยบายกระบวนการทุกขั้นตอน เช่น เส้นทางหรือกระบวนการสมัครเป็นสมาชิกระบบการเงิน ขั้นตอนการมีกรรมการทุกระดับ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น บทบาทของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน สถาบันการศึกษา เป็นต้น เข้ามามีบทบาทในระบบติดตามและประเมินผลนโยบาย ทั้งนี้รวมทั้งการประเมินผลก่อนและหลังนโยบาย ตัวชี้วัดเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในทุกๆ ด้าน

1.2) นอกจากการนำเสนอข้อเสนอแนะข้อ 1.1 และ 1.2 ปัจจัยวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย หน่วยงานระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ต้องทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายให้ชัดเจน มีการติดตามและทำความเข้าใจ เพราะถือเป็นผู้ใกล้ชิดติดกับคณะกรรมการกองทุนระดับหมู่บ้านและสมาชิกซึ่งวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อของนโยบายในส่วนข้อ 3-5 ค่อนข้างมีความเป็นนามธรรม จึงต้องอาศัยเจ้าหน้าที่รัฐและคณะกรรมการทุกระดับช่วยกันชี้แจง ประชาสัมพันธ์และคอยให้ข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสมาชิกกองทุน ผู้กู้กองทุน ครอบครัวผู้กู้และคณะกรรมการในระดับหมู่บ้าน

1.3) นอกจากการนำเสนอข้อเสนอแนะข้อ 1.1 และ 1.2 ปัจจัยการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน ต้องจัดระบบภารกิจและการมอบหมายงานทั้งที่เป็นทางการตามระบบและขั้นตอนหน่วยงานรัฐและที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ คำสั่ง เอกสารทางราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันต้องให้ความสำคัญและจัดระบบภารกิจและ

การมอบหมายงานอย่างไม่เป็นทางการเข้ามาช่วยเหลือ เช่น การใช้คนในพื้นที่เป็นเครือข่าย เชื่อมโยง การทำความเข้าใจผ่านระบบติดต่อสื่อสารพูดคุยหรือกระจายเสียงตามสายในหมู่บ้าน เป็นต้น

1.4) ปัจจัยสมรรถนะขององค์กร ถือเป็นปัจจัยสำคัญมากๆ ที่จะทำให้ออกัสการนำนโยบายไปสู่ความสำเร็จในการนำไปปฏิบัติ ในที่นี้จะแยกข้อเสนอแนะตามสมรรถนะขององค์กร ดังนี้

1.4.1) ด้านโครงสร้างองค์กรหรือหน่วยงาน (Structure Organization) ในที่นี้หมายถึงคณะกรรมการด้วย ซึ่งการจัดโครงสร้างองค์กรหรือหน่วยงานที่เชื่อมโยงตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ค่อนข้างซับซ้อนและใหญ่เทอะทะ ตั้งแต่รัฐบาล จนถึงสมาชิกกองทุน เนื่องจากกองทุนมีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่โครงสร้างถูกกำกับ ควบคุมหลายชั้น จึงทำให้การบริหารงานในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอค่อนข้างสับสนและไม่ชัดเจน โดยเฉพาะบทบาทและหน้าที่ในการเข้าไปเกี่ยวข้องของหน่วยงานรัฐ จะเห็นได้ว่ามีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและในส่วนท้องถิ่นเข้าไปดูแลให้ใกล้ชิดและมากกว่าปัจจุบัน ดังนั้น ต้องมีการพิจารณาวางหรือออกแบบ (Design) โครงสร้างองค์กรให้สั้นกระชับ แบนราบ และมีลักษณะผสมผสานของแนวคิด Top-Down and Bottom-Up เพื่อเชื่อมโยงหน่วยงานทั้งบนมายังเบื้องล่าง (Forward Mapping) และเบื้องล่างมายังเบื้องบน (Backward Mapping) ให้มีความเป็นไปได้และยืดหยุ่นในทุกกระดับ เช่น อำเภอกับจังหวัด อำเภอกับหมู่บ้าน อย่างนี้เป็นต้น จะช่วยให้มองปัญหา วิเคราะห์ปัญหาได้ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ประสานงานเชื่อมโยงงานกองทุนให้ดีขึ้น และที่สำคัญต้องมี “คณะกรรมการกองทุนระดับตำบล” ซึ่งปัจจุบันมีเพียงเป็นเครือข่ายกองทุนระดับตำบลเท่านั้น และให้ความสำคัญในระดับหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอมาก ๆ เพราะเป็นระดับปฏิบัติและอยู่ในพื้นที่ตลอดเวลา

1.4.2) คน (Man) ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในสมรรถนะขององค์กร คน คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้องค์กร ดังนั้น ต้องมีการเสริมสร้างคนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกองทุนทุกระดับ เช่น ให้เข้าใจในปรัชญาและวัตถุประสงค์ของนโยบาย รายละเอียดและการตีความพระราชบัญญัติกองทุนฯ ขั้นตอน เทคนิคและวิธีการดำเนินงาน ความสามารถในการประสานงาน การร่วมมือและพัฒนาศักยภาพทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะความรับผิดชอบ คุณธรรมจริยธรรมและสำนึกรักกองทุนหรือประเทศชาติ โดยยึดหลัก “คน คือ หัวใจความสำเร็จของกองทุน”

1.4.3) เงินหรืองบประมาณ (Money) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ขับเคลื่อนกองทุนให้เดินหน้าตั้งแต่แหล่งเงินทุน การจัดหาเงินกองทุน ต้องมีการวางระบบหรือศึกษาหรือพัฒนาระบบ ช่องทางและเส้นทางของงบประมาณให้มีความชัดเจน รวดเร็วและถูกต้อง เช่น การโอนผ่านระบบ ขั้นตอนการกู้ยืม ระบบการคืน หรือรวมถึงการรายงานทางการเงินหรือบัญชี ต้องมีการปรับจากไม่น้อยกว่า 1 ครั้งต่อปี เป็น 6 เดือนครั้ง และพิจารณาเรื่องอัตราดอกเบี้ยต่อเดือนหรือต่อปีที่สอดคล้องกับสภาพหรือสถานะของประชาชนชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกองทุน หรือการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมของรัฐบาล จะต้องมีการจัดระบบและขั้นตอนเงื่อนไขที่ชัดเจน มิฉะนั้นจะเป็นการเพิ่มเงินและภาระลูกหนี้หรือหนี้สาธารณะหรือกลายเป็นหนี้สินครัวเรือนที่เพิ่มจนไม่อาจแก้ไข กลายเป็นหนี้เสียได้ หรือเกิดการฟ้องคดี ทำให้เป็นปัญหาอื่นๆ ตามมาภายหลัง เช่น ความขัดแย้งของประชาชน การมีคดีฟ้องร้อง เป็นต้น

1.4.4) วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ (Material) ต้องมีการเพิ่มงบประมาณหรือจัดสรรวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ให้กับหน่วยงานในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลหรือหมู่บ้าน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ที่เอาไว้ใช้งานและเก็บข้อมูล อุปกรณ์ติดต่อสื่อสาร หรือสามารถเบิกจ่ายการเดินทางหรือจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ พัสดุและค่าตอบแทนต่าง ๆ ได้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้กับกองทุน รวมไปถึงสถานที่ดำเนินงาน (Office) ที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณได้ เพื่ออำนวยความสะดวก ซึ่งอาจใช้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสถานที่ดำเนินงานหรือศูนย์ประสาน หรือมีการถ่ายโอนในกำกับของกำนันตำบลก็ได้

1.4.5) การบริหารจัดการ (Management) เป็นปัจจัยสำคัญอีกด้านของสมรรถนะองค์การ จะต้องมีการฝึกอบรม จัดภาคสนาม หรือ เรียนรู้ หรือสร้างหลักสูตรเฉพาะขึ้นมา อาจเป็นประกาศนียบัตรหรือวุฒิทางการศึกษา ที่สามารถสร้างคนให้มีหลักวิชาการ เทคนิค กลยุทธ์ในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะคณะกรรมการกองทุนระดับหมู่บ้านที่จำเป็นทั้งหลักการบริหาร การบัญชี การเงิน กฎหมาย การเจรจาต่อรอง พฤติกรรมองค์การ และอื่นๆ ในเชิงบริหารจัดการ อาจให้สถาบันการศึกษาหลัก เช่น มหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัดนั้นๆ เป็นผู้ดูแล เป็นต้น

2) เิงนนโยบาย

2.1) รัฐบาลต้องมีการพิจารณาแก้ไขหรือปรับปรุงพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 โดยการศึกษาวิจัยและประชุมระดมประเด็นต่างๆ ในทุกระดับชั้น

2.2) รัฐบาลหรือสำนักกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ต้องสร้างระบบเครือข่าย (Network) ทุกภาคส่วนให้ชัดเจนและมีความเชื่อมโยง โดยเฉพาะในระดับภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เพราะจะทำให้มีระบบและเครือข่ายที่เข้มแข็งและการหมุนเวียนของกองทุนอย่างเป็นระบบ

3) ส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยภายนอกนโยบาย 1 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถเสนอแนะเชิงปฏิบัติและเชิงนโยบายได้ดังนี้

3.1) เชิงปฏิบัติ ซึ่งสมาชิกกองทุน ผู้กู้กองทุนและคณะกรรมการหมู่บ้าน จะต้องเข้าใจและตัดสินใจโดยดูฐานะทางเศรษฐกิจของตนเอง ครอบครัว หมู่บ้านและเศรษฐกิจภาพรวม เพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการ เช่น สมาชิกกองทุนหรือผู้กู้กองทุน ต้องประเมินสถานะทางการเงิน อาชีพ รายได้ และความสามารถหรือศักยภาพของตน ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดรายได้ และทำความเข้าใจในเงินทุน เช่น จำนวนเงินกู้ยืม อัตราดอกเบี้ย โอกาสหรือความเสี่ยงในอาชีพหรือกิจกรรมที่จะนำเงินทุนไปใช้ เป็นต้น ซึ่งส่วนนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ จะต้องประเมินสถานการณ์หรือความผันผวนทางเศรษฐกิจครัวเรือน และมหภาคประกอบการอนุมัติทุนด้วย

3.2) เชิงนโยบาย รัฐบาล ต้องสร้างเสริมเศรษฐกิจระดับมหภาคให้เข้มแข็ง และมีอัตราเติบโตที่มีเสถียรภาพ เพื่อให้เศรษฐกิจระดับจุลภาคและระดับครัวเรือนมีความมั่นคง จะส่งผลให้สมาชิกกองทุนหรือผู้กู้มีความมั่นใจในการนำเงินทุนไปลงทุนหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวมถึงการมีรายได้กลับไปหารัฐหรือเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น

1.3 วัตถุประสงค์ข้อ 3 ข้อเสนอแนะปรับปรุงพัฒนาในการการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา ผู้กู้เงินกองทุนในจังหวัดหนองคาย 3 ส่วน ดังนี้

1.3.1 ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม จากสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน

1) รัฐบาลต้องกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้เท่า ๆ กันทั่วประเทศและชัดเจนไว้ในระเบียบหรือมีเกณฑ์กลางอ้างอิงให้ชัดเจน

2) ต้องมีการพิจารณาเพิ่มจำนวนเงินกู้ให้มีจำนวนมากเพียงพอกับการนำไปลงทุนและสอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจ หรือลงทุนในธุรกิจหรืออาชีพที่มีขนาด SME ได้

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม มีความเท่าเทียมและเสมอภาค มีระบบติดตามควบคุมและเข้าใจในระเบียบกองทุน

1.3.2 ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ สมาชิกผู้กู้กองทุนที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

1) กองทุนหมู่บ้านต้องปรับปรุงรูปแบบการให้บริการเป็นระบบเดียวกัน ธนาคารหรือสถาบันการเงิน

2) รัฐบาลต้องจัดเจ้าหน้าที่มาเป็นผู้บริหารและจัดระบบของกองทุน ติดตามผลการดำเนินงานและมีมาตรการช่วยเหลือเป็นรายกรณี

3) การกำหนดอัตราดอกเบี้ยของกองทุนต้องกำหนดไว้ในระเบียบให้ชัดเจนและเท่ากันทุกกองทุน

4) รัฐบาลต้องจัดประชาสัมพันธ์ จัดอบรมและติดตามประชาชนให้เข้าใจ และมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับกองทุน

1.3.3 ข้อเสนอจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากคณะอนุกรรมการ สนับสนุนระดับจังหวัดและอำเภอ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองต้องเป็นผู้กำหนดอนาคตตัวเองในการบริหารจัดการกองทุน ด้วยเหตุที่กองทุนมีฐานะเป็นนิติบุคคลจึงสามารถทำธุรกรรมได้

2) ต้องจัดให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่จะนำมาพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นประจำ

3) ต้องมีระบบการคัดเลือกผู้นำกองทุนที่มีภาวะผู้นำสูง หรือเลือกผู้นำ ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถใช้วิธีการเลือกแบบเดียวกับการใช้ระบบสหกรณ์ที่บริหารจัดการทุน สหกรณ์ต่าง ๆ

4) มีระบบติดตาม ประเมินผลดำเนินงาน พัฒนาและเสริมทักษะให้ คณะกรรมการ เช่น การไต่ถามถึงแทนการบังคับฟ้องคดี มาตรการช่วยเหลือผู้กู้เป็นรายกรณี หรือผู้กู้ที่มีเหตุอันสมควรได้รับการพิจารณาดูแล เช่น ประสภภัยธรรมชาติ เป็นต้น

5) ต้องให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเข้าไปมีบทบาทในการ ดำเนินการกองทุน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความเข้มแข็งและยั่งยืนต้องให้การสนับสนุนศึกษาการเพิ่มพลังอำนาจให้กับปัจจัยหรือการพัฒนารูปแบบให้กับกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.2 ต้องทำการศึกษาเปรียบเทียบจังหวัดอื่น ๆ หรือภูมิภาค หรือทั้งประเทศเพื่อหาปัจจัยที่จะทำให้นโยบายประสบความสำเร็จทั้งประเทศ

2.3 ต้องทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับข้อดีข้อเสีย อุปสรรคหรือจุดแข็งของพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 เพื่อเสนอรัฐบาลปรับปรุงแก้ไขต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY